

zmagal v tem boju, in zdaj — umrl. Tudi pri nas mu bomo ohranili hvaležen spomin.«

Vsebinsko najbolj zanimiv članek pa je napisal pod šifro tr ob Cankarjevi smrti v socialistični reviji *Akademie*¹⁸⁸ bržkone znameniti novinar, politik in prevajalec dr. Gustav Winter, ki je že leta 1913 pisal o knjigi *Sveto obhajilo* in druge povesti. Članek si zasluži, da ga prevedemo skoraj v celoti: »V I. Cankarju je odšel odličen predstavnik ne samo majhne slovenske literature, marveč vse literarne Evrope. Pesnik redke lirične moči, leposlovec bogate fabulativne iznajdljivosti in enkratne pripovedne umetnosti, dramatik močnega, toda vedno pesniškega patosa, satirik ostrega dovtipa. Tak je bil Cankar. Že iz raznovrstnosti njegovega dela se vidi, kakšno literarno bogastvo zapušča. Pesnik, ki ni bil še star, zapušča svojemu narodu dvaintrideset literarnih del in še nekaj prevodov. Cankar je v marsičem utiral v rodni literaturi nova pota, predvsem pa pripomogel k socialnemu boju, da je prodril v idilo takratne slovenske književnosti. Ta mož je sam storil v svoji domovini toliko kot pri nas cele generacije. Bil je sam zase generacija. Revolucionarne ideje, ki jih je oznanjal v svojih delih, mu niso pomenile samo literarne izvirnosti. Socializem je bil Cankarju vsebina duše, njemu je posvetil vse svoje moči tudi zunaj literature in za delavsko gibanje na Slovenskem je storil neizmerno veliko. Lahko bi bil vzor vsem tistim, ki so s socializmom samo koketirali, saj se je aktivno udeležil dela v delavski stranki in okusil vse težave političnega življenja. Med vojno je bil tako kot večina slovenske inteligence zaprt in najbrž je njegova prezgodnja smrt posledica trpljenja v ječi. Tudi češko socialistično gibanje ima veliko razlogov, da se s spoštovanjem in ljubeznijo spominja mrtvega pesnika. Naši delavci so v številnih prevodih brali njegova dela in se predajali svojevrstnemu čaru njegove besedne umetnosti. V našem leposlovju zadnjih let bi se našli tudi sledovi neposrednega Cankarjevega vpliva. Zadnja radost, ki jo je Cankar dočakal, pa je bila, da se začenja uresničevati tisto, o čemer je njegov narod samo sanjal.«

Smrt slovenskega pisatelja je zabeležilo vsaj z nekaj vrsticami še nekaj časnikov in revij, npr. brnski *Novi lid*, praške *Besedy lidu*, *České divadlo*, *Vlast* in dr.

(Se bo končalo)

ADMONTSKA »BIBLIA SACRA«

V knjižnici benediktinskega samostana v Admontu (Avstrija) je v omari št. 76/1 a hranjena »Biblia sacra, ebraice, chaldaice, graece, latine, germanice, selavonice. Studio et labore Eliae Hutteri Germani. Noribergae. Cum Sacrae Caesar. Maiest. Quindecim annorum Privilegiis. M. D. XCIX.« Na platnicah je zapisano, da jo je kupil »p. Eginhard Matevžič, profesor, pri Prodingerrju v Ljubnem l. 1877.« Verjetno je od tedaj »Biblia sacra« v knjižnici admontskega samostana. V Leobnu (Ljubno) je bila benediktinska gimnazija in p. Eginhard, očitno Slovence, je bil profesor na tej gimnaziji.

¹⁸⁸ *Akademia* (Praha). 22/1918-19, št. 5, str. 108.

Admontska »Biblia sacra« je za preučevanje literarne dejavnosti naših protestantov zanimiva.

Najprej je treba povedati, da je Berčičev bibliografski seznam v zborniku »Slowenische Reformation« ni registriral. Je torej 10., oziroma 11. izvod, v kolikor še prištevamo k ohranjenim izvodom na svetu izvod v dresdenski knjižnici, ki ga, po oglatem oklepaju sodeč, ni več.

Posebnost admontske biblije pa je v tem, da ima v nasprotju z ljubljansko popolno slovenski tekst Mojzesovega peteroknjžja. Na str. 857 se v ljubljanskem primerku začenja francoski tekst, v admontskem pa se nadaljuje slovenski. Tako je, kot vse kaže, admontska biblija doslej edini znani primerek nürnberške biblije s samo slovensko verzijo.

L. 1958 je izšla v zvezi s slovensko verzijo nürnberške biblije razprava H. Kunstmann v reviji »Die Welt der Slaven«. Kljub intenzivnemu iskanju v preko 50 nemških knjižnicah, kjer naj bi hranili nürnberško biblijo, niso našli niti enega primerka s slovenskim tekstom. Po Kunstmannovi izjavi se iskanje nadaljuje, vendar doslej rezultat še ni znan.

Ob admontski bibliji in po Kunstmannovi razpravi moremo soditi, da je slovenska verzija bila natisnjena v dokaj majhni nakladi, pač pa je prevladovala kot šesti jezik v bibliji verzija v francoščini, italijanščini in saksonščini.

Na vprašanje, odkod Hutterju misel, da kot enega izmed štirih jezikov šeste verzije uvrsti slovenščino, je odgovor v pismu, ki ga je objavil Kunstmann. L. 1585 je prišlo do sestanka med Hutterjem na eni strani in Bohoričem ter Dalmatinom na drugi strani. Ob tej priliki je moral Hutter podrobneje zvedeti za delo slovenskih protestantov in se prav gotovo na pobudo Bohoriča in Dalmatina odločil za slovensko verzijo v poliglotski bibliji in s tem na prav svojstveni način dokazal, da je slovenščina enakovredni partner v družbi evropskih jezikov. L. 1599 sta bila v grobu ob Trubarju že tudi Bohorič in Dalmatin. Nista doživela velikega dne, o katerem je sanjal Trubar pred petdesetimi leti.

Ob admontski bibliji pa se postavlja vprašanje, ali ni potrebno premakniti mejo-ločnico za iztek reformacijske dobe od l. 1595, kot je doslej veljalo po Ruplu, ali od l. 1598 po Kidriču, na l. 1599, ko je doživela slovenska reformacija v nürnberški bibliji potrditev svojih prizadevanj za uveljavitev slovenskega knjižnega jezika.

Literatura: B. Berčič, Das slowenische Wort in den Drucken des 16. Jahrhunderts, v zborniku »Abhandlungen über die slowenische Reformation«, München 1968. — H. Kunstmann, Slavisches um die Nürnberger Bibeldrucke Elias Hutter's, v reviji »Die Welt der Slaven«, Jahrgang III, 1958, Otto Harrassowitz — Wiesbaden.

Jože Rajhman
Maribor